

XIII HET BALANSPUNT TUSSEN TETRAEDERPAAR EN ZUIVERE KUBIEK

(Inhoudsoverzicht op p. 86)

13.01: *Merkwaardige correspondenties*

Een eigentijds voorbeeld van
ahrimanische invloeden en luciferische invloeden:

- "Terwijl in het Westen de tendentie optreedt het mensen-ik te verharderen, aan de materie te kluisteren opdat het zijn opwaartse beweging tot geestelijke vrijheid vergeet en in een animaal liberalisme slechts welvaarts-producten consumeert . . . . . dringt vanuit het Oosten een machtige invloed op, die het ik door bedwelming tot oplossing wil brengen."¹

In hoofdstuk X - p. 52/56 - zagen we dat binnen de dodecaëdrische ruimte elk van de 5 kubussen door de 30 vlakken van *de Vijfvoudige Zuivere Kubiek* wordt verdeeld in 129 bouwstenen. Daarmee komt iets tot uitdrukking dat een verwijzing inhoudt naar

Ahriman,
namelijk:

het aan de *kubus* inherente getal 129 is als 3x43 aanduiding van hetgeen zich manifesteert als *Binding, Gebondenheid*. - In Plato's Timaios betreft de kubus het element *Aarde*.

In hoofdstuk XI zagen we op p. 64/71, dat binnen de dodecaëdrische ruimte elk van de 5 tetraëderparen door de 20 vlakken van *het Vijfvoudig Tetraëderpaar* wordt verdeeld in 155 bouwstenen. Daarmee komt iets tot uitdrukking dat een verwijzing inhoudt naar

Lucifer,
namelijk:

het aan het *tetraëderpaar* inherente getal 155 is als 5x31 aanduiding van *de Oplossing, het Einde (31) van de Individualiteit*. - In Plato's Timaios betreft de tetraëder het element *Vuur*.

Het Balanspunt' van deze 2 aantallen in
kubus en tetraëderpaar is,
o wonder,
142, als 2x71 de aanduiding van
het Goddelijk Kind in de Paren van Tegenstellingen
(zie afb. 28 op p. 79).

13.02: *Verdere aantekeningen met betrekking tot Ahriman en Lucifer*
Gedeeltelijke herhaling van wat reeds in deel A ter sprake kwam bij de 'Grundsteinspruch'.²

Bij diverse gelegenheden heeft Rudolf Steiner er op gewezen dat in de evolutie van de mens, althans sinds een punt in de tijd dat al lang geleden is gepasseerd, 2 tegengestelde krachten werkzaam zijn. Krachten die samenhangen met het bestaan van 2 groepen geestelijke wezens,
de ahrimanische en de luciferische.

1 Veltman-01: p. 51.

2 Deel A, onder 17.09; p. 411 e.v.

- *Ahriman* is de macht die de mens nuchter, prozaïsch, bekrompen maakt, die hem verstart en tot het bijgeloof brengt van het materialisme. | *Lucifer* is de macht die in de mens alle dweepzieke, vals-mystieke krachten oproept, alles wat de mens er toe wil brengen zich boven zichzelf te verheffen.

Nu is het wezenlijke van het mens zijn,
de inspanning om het *evenwicht* te bewaren tussen
de luciferische en de ahrimanische macht.
De *Christus-impuls* helpt
de tegenwoordige mensheid om dit evenwicht te bereiken." ¹

N.B.: bij het lezen van woorden als *de Christus-Impuls*, *Christus-Erkenntnis* en andere met de Christus verband houdende uitdrukkingen in Steiners voordrachten - al of niet vertaald, indien al vertaalbaar - zullen bij een aantal mensen de meest uiteenlopende voorstellingen en gevoelens kunnen opkomen. In de verschillen spreken ongetwijfeld de eigen levenservaringen hun woordje mee. We nemen aan dat die ervaringen, ongeacht hun aard, te zijner tijd op hun wijze dienstig zullen zijn om uiteindelijk licht te krijgen op een verborgen zin in eigen leven en op een verborgen doorverbondenheid met het leven van anderen en met de wereld als geheel. Volgens Rudolf Steiner is juist daarin de Christus van centrale betekenis. Dat de uitwerking van deze zienswijze niet strookt met het beeld dat in de theologie van de Christus is ontstaan, zal door de één ervaren worden als een zegen, door de ander misschien als een vloek.²

- "De mens zou in de verstarring geraken door de *ahrimanische* machten, indien hij niet eveneens . . . . . aan de oplossende *luciferische* machten was blootgesteld, die zijn gedachten weer vleugels geven zodat hij niet verstart, maar door de inwerking van het licht weer kan ontdooien." ³

- "De in de wereld als Lucifer en Ahriman aangeduide krachten, kunnen we niet ontvluchten. We moeten alleen zien dat we tot hen in de juiste verhouding komen te staan, daar zij in de wereld nu eenmaal noodzakelijke machten zijn.

1 St.-GA193: Zürich, 27-10-19; Ned. vert. p.15.
2 Zie ook hetgeen in deel A, p.402 werd opgemerkt, aan het eind van 17.04. - In het antroposofische gedachtengoed liggen op dit gebied voor menigeen onvermoede aanwijzingen. Tegenwoordig geldt dat in vergaande mate ook voor 'niet-leden' van de Antroposofische Vereniging, dank zij de veel grotere toegankelijkheid - vergeleken met bijvoorbeeld 1950 - van het werk van Rudolf Steiner via boekhandel en bibliotheken.
3 St.-GA223: Dornach, 01-04-23; Ned. vert. p.34.

<p>Enerzijds zien we hoe noodzakelijk het juist de laatste tijd (1915!) geworden is, de wereld te begrijpen, de wetenschap te ontwikkelen, de uiterlijke natuurkrachten te beheersen. Maar heer en meester van wat de uiterlijke wetenschap is, van wat in de uiterlijke natuurkrachten leeft, is <i>Ahriman</i>. We zouden dom en dwaas blijven indien we het ahrimanische zouden willen ontvluchten.</p>	<p>Lucifer brengt al hetgeen verband houdt met wat we als indrukken opdoen, met de hartstochten, met het gevoels- en gemoedsleven. Zonder dat zou het leven droog, nuchter en abstract zijn. We kunnen eenvoudigweg nooit indrukken en gevoelens koesteren, zonder ons in de sfeer van <i>Lucifer</i> te begeven.</p>
--	---

In beide gevallen gaat het er om dat we onder leiding van de Christus-impuls in de betreffende sfeer treden. Niet alleen maar lui een rustpunt zoeken, doch mee beleven dat in de wereld de slinger deze of gene kant uitgaat en dit dan zo te beleven dat we geen stap doen zonder die leiding.

'Christus-Erkenntnis'

is pas mogelijk als de verhouding van de Christus-impuls tot de in de ziel van de mens werkende luciferische en ahrimanische krachten, duidelijk geworden is." ¹

• "Na de middeleeuwen is het meer de fout om vooral aandacht aan Ahriman-Mefisto te geven.	In de middeleeuwen was het meer de fout om vooral de aandacht op Lucifer te vestigen.

Thans leven we in een tijd waarin steeds meer door de mensen de juiste verhouding tussen de beide werelddrachten Mefisto en Lucifer moet worden ingezien." ²

- "In Goethes tijd kon men de luciferische en ahrimanische werkingen niet duidelijk van elkaar onderscheiden. Vandaar dat de Mefisto-figuur in Goethes Faustgedicht in dit opzicht trekken van beide te zien geeft." ³

13.03:

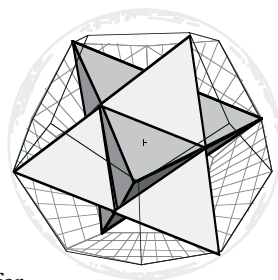
De houtsculptuur in Dornach

Het voorgaande - en meer - wordt tot uitdrukking gebracht in een 9 meter hoge houtsculptuur van de hand van Rudolf Steiner. Eertijds was die bestemd om aan de oostzijde in het Goetheanum te worden opgesteld. Voor het zover was werd dit gebouw door brand verwoest. In het 2e Goetheanum - niet identiek aan het 1e - is het op een andere plaats te zien en kan men zich in verwondering afvragen wat het te betekenen heeft dat dit alles in deze tijd daar zo is komen te staan (zie hiernaast afb. 28):

1 St.-GA272: Dornach, 22-05-15.   2 id., 20-08-16.   3 id.

Afb. 28*

*De houtsculptuur
- hoogte ca. 9 m -
in het Goetheanum te Dornach
en het
'offenbare Geheimnis des Raumes'*

Lucifer

*Oplossing
van de
Individualiteit
5x31*

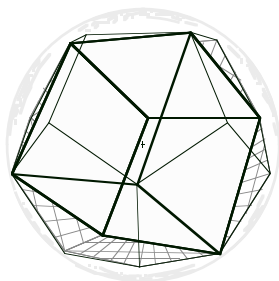

De
Representant
der Mensheid:
'Christus'

2x71

*Het
Goddelijk Kind
in de Paren van
Tegenstellingen*

Ahriman

3x43
*Manifestatie
van
Binding, Gebondenheid*

N.B.: in de hoekpuntrelaties van de dodecaëdrische ruimte ligt het getal 323 versluierd; als 17x19 aanduiding van *de Goddelijke Liefde, de Geborgenheid*. De 8 hoekpunten van kubus en tetraëderpaar maken deel uit van die 323, ook van de versluiering (zie p. 82 en 72)! Voorts genereren die relaties een oneindig voortlopend ritmisch patroon van $22(+1) = 23$ regelmatige lichamen, waarvan alle hoekpunten geordend liggen op *71 diagonalen die we als 31 zien*.

Balanspunt van Kubus en Tetraëderpaar

- "Wat mij betreft (R.St.) zal men de hoofdfiguur de Christus kunnen noemen.

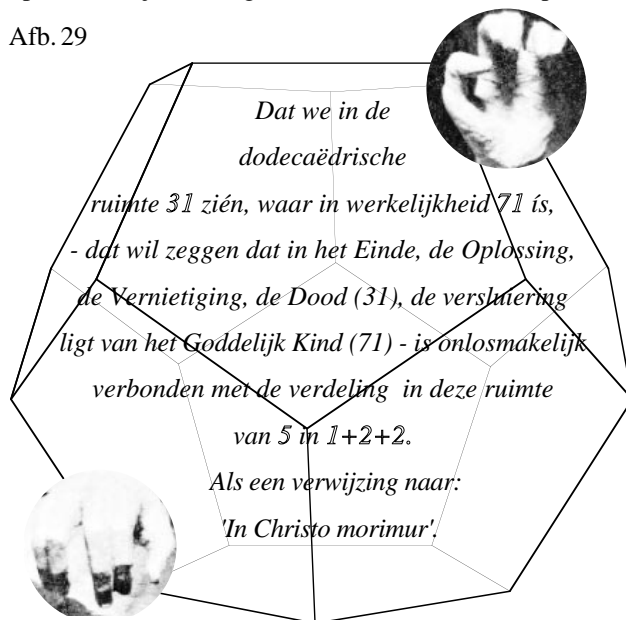
Men zal hem ook kunnen noemen
de Representant van de in alle opzichten verinnerlijkte mens."

De linkerhand is opgeheven naar waar *Lucifer* van de top van de rotsen naar beneden stort, daar hij zich de vleugels breekt. Niet breekt door de uitstromende kracht van de naar hem opgeheven arm, maar omdat Lucifer, als hij de nabijheid van de Christus gewaar wordt, in zichzelf iets beleeft dat tot het breken van zijn vleugels leidt. Het houdt een verwijzing in dat de Christus, in de samenhang der wereld, iets met Lucifer te maken heeft.

Zo ook *Ahriman*, die in een rotshol hurkt, onder de rechter zijde "des durchchristeten Menschen". Ook hier is het weer niet de Christus-kracht in de naar hem uitgestrekte arm en hand die hem verlamt; het is hetgeen in zijn ziel optreedt, als hij de nabijheid van de Christus gewaar wordt, dat hem ketent en dat het in de aderen van de onder hem omhoog komende aarde verborgen liggende goud, als boeien om hem heen slaat." ¹

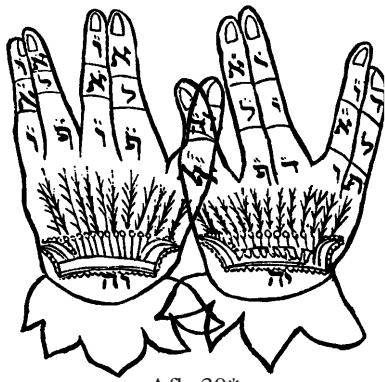
Opvallend zijn de vingers van de 'Menschheidsrepresentant' gekromd: pink en ringvinger aaneengesloten, evenals middel-

Afb. 29

en wijsvinger. Zo is bij iedere hand de '5' gegroepeerd als '1+2+2'; merkwaardigerwijs de ordening die we ook aantreffen op de uiteinden van de 10 diagonalen van de dodecaëder. (In ieder hoekpunt van de dodecaëder bevinden zich nog de hoekpunten van 2 kubussen en 2 tetraëders. In werkelijkheid tellen we daar dan $1+2+2 = 5$ hoekpunten en diametraal er tegenover eveneens 5 als $2+2+1$, net als de vingers in die bijzondere handhouding.) - Doet overigens de uitgebeelde houding van de 'Menschheidsrepresentant' denken aan een 'aleph'?

¹ St.-GA272: Dornach, 22-05-15.

Afb. 30*

Afb. 30 toont een 17e eeuwse tekening van een paar handen met de (gestrekte) vingers in dezelfde ordening. Op elke hand 16 Hebreeuwse letters, overeenkomende met de 32 paden van wijsheid van de 1e Sefirah, de Kroon of Kether.¹

Afb. 31 toont deze (?) handhouding op een grafsteen van 1585 in Praag.² De overledene was een Levi Cohen, die als zodanig een relatie had met het priesterambt. Hier, op de oudste nog overgebleven joodse begraafplaats in Europa, zien we voor het eerst - als waarnemer van het priestergeslacht - de in een gebaar van zegening geheven handen der 'Kohanim' (= al degenen die met het priesterambt belast waren). Naar

verluidt gaat dit teken terug tot op Melchisedek, 'de Koning van Salem en priester van de allerhoogste God; deze zegende Abraham en bracht hem brood en wijn. Hij was zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsrekening'. Christus werd genoemd 'hogepriester naar de ordening van Melchisedek' (Gen. 14:17.20; Hebr. 7). Zie ook de mededelingen van Rudolf Steiner over dit buitengewone onderwerp.³

Afb. 31*

13.04:

Iets over de 'Grondsteen'

Op 20 september 1913 werd in Dornach de 'Grundstein' van het 1e Goetheanum in het krijt van de Jura neergelaten: twee aan elkaar bevestigde koperen dodecaëders, een grote en een kleine. Het geheel was bijna een meter lang.⁴

Bij de grondsteenlegging van het 2e Goetheanum, dat op de zelfde plaats werd gebouwd, werd tijdens de Kerstbijeenkomst in '23 de grondsteen 'niet in de aarde, maar in de harten van de aanwezigen gelegd'. Steiner noemde de dodecaëder de 'wereld-dodecaëder' waartegenover wij de 'mensen-dodecaëder' plaatsen en 'die wij in de bodem van onze zielen neerlaten'.⁵ Hij sprak daarbij van een 'dodecaëdrisches Liebesgebilde' (resp. 'Liebesgrundstein').⁶ Merkwaardigerwijs komt in de Ontmoetingspunten van de hoekpunt-

1 Poncé: p. 8.

2 Vilímková: p. 156; Abb. 128.

3 St.-GA123: Bern, 04-09-10.

4 Grosse: p. 40; Bemmelen-01: p. 33.

5 Zeylmans: p.28; St.-GA260: Sonderdruck, p. 13.

6 St.-GA260: p. 14-15

relaties van de dodecaëdrische ruimte, het getal $323 = 17 \times 19$ tot uitdrukking (hoofdstuk XII, p. 72); in zijn kwalitatief aspect aanduiding van *de Goddelijke Liefde, de Geborgenheid*.

Toeval dit alles? Of kleed van een ontzagwekkend Mysterie?

N.B.: we brengen in dit verband in herinnering dat in hoofdstuk XII de eigenaardige ordening van '5', op de hoekpunten van de dodecaëdrische ruimte, gerelateerd bleek te zijn aan de 'versluiting' van 71 in 31 en van 323 in 243.

De bij de grondsteenlegging van het tweede Goetheanum door Steiner uitgesproken 'Grondsteenspreuk'¹ toont onmiskenbaar een getalstructuur. Dat blijkt al bij oppervlakkige waarneming. Gaat men er echter verder op in dan zien we een paar verbazingwekkende parallellen met het *'offenbare Geheimnis des Raumes'*. We verwijzen daarvoor echter naar hoofdstuk XVII van deel A.

13.05: *Nog enkele tellingen*

In de bijlagen C en D staan resultaten van uitvoerige tellingen aan *de Vijfvoudige Zuivere Kubiek* en aan *het Vijfvoudig Tetraëderpaar*. Enerzijds bedoeld als verificatiemogelijkheid voor de in het voorgaande genoemde aantallen, anderzijds omdat we ook hier het gevoel hebben dat met betrekking tot dit onderwerp nog veel verborgen ligt. Zo blijkt onder andere uit de in die bijlagen opgenomen tabellen:

van de 129 bouwstenen van de <i>kubus</i> zijn 210 zijvlakjes zichtbaar en		van de 155 bouwstenen van het <i>tetraëderpaar</i> zijn 216 zijvlakjes zichtbaar.
--	--	---

Het *'Balanspunt'* van de aantallen bouwstenen is - zie ook afb. 28 - 2×71 en van de aantallen zichtbare zijvlakjes 3×71 .

Beide houden zo een verwijzing in naar

het Goddelijk Kind (71).

Uit dezelfde tabellen blijkt dat de hoekpunten van de bouwstenen van zowel het *Vijfvoudig Tetraëderpaar* als van de *Vijfvoudige Zuivere Kubiek* zijn opgenomen in een structuur van 101 diametraal geordende paren; in zijn kwalitatief aspect aanduiding van *Geestelijk Inzicht*.²

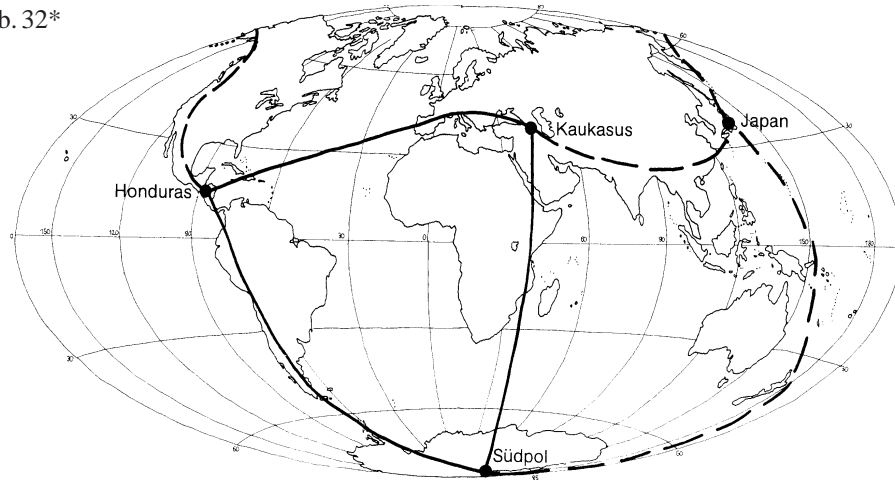
13.06 *De tetraëder-structuur van de Aarde*

Tot slot van dit hoofdstuk een paar aantekeningen met betrekking tot een merkwaardige mededeling van Steiner in 1924. Het was naar aanleiding van een vraag over vulkanisme, tijdens één van de laatste bijeenkomsten met de bouwvakkers van het Goetheanum:

¹ Zie deel A, hoofdstuk XVII, p. 396/398 voor de tekst en de Nederlandse vertaling.

² We zagen '101' ook verschijnen in het labyrint van Orléansville en in de Schijf van Phaistos; zie deel A hoofdstuk XI p. 221, resp. hoofdstuk XVI p. 375. Al vaker kwam ter sprake dat er geen afdoend, rationeel antwoord is op de vraag waarom een bepaald getal juist dát kwalitatief aspect heeft en geen ander. Men neme daarom Wijnmalens denominatie voorlopig als *werkhypothese*. Alleen vanuit 'voorbeelden' zal op den duur geleidelijk aan een ondersteuning, resp. bevestiging tot stand kunnen komen, zoals we zagen bij enkele andere getallen.

Afb. 32*

- "Het is eigenlijk niet waar dat de aarde een bol is. Het is een rond geworden tetraëder, waarvan de ribben ook nu nog kenbaar zijn omdat daar de meeste vuurspuwende bergen liggen. Nemen we als grondvlak het vlak tussen de Zuidpool, de Kaukasus en de vulkaan Colima in Midden-Amerika, dan ligt de top van de tetraëder in Japan. Zo is ook de Aarde ontstaan: langs de ribben worden als het ware 4 afzonderlijke stukken samengekit."¹

In '85 verscheen een studie van H.U. Schmutz (zie bibliogr.). Daarin is met behulp van recente geologische waarnemingen - in technische zin voor een belangrijk deel pas na W.O. II mogelijk - nagegaan in hoeverre op dit punt de geologie in overeenstemming is te zien met deze langs bovenzinnelijke weg verkregen bevindingen.² Een en ander indachtig de eerdere uitspraak van Steiner dat het 'zeer bedroevend zou zijn indien de geesteswetenschap tot tegenstrijdige waarnemingen zou moeten komen, juist met betrekking tot de geologie.'³ Hieronder de zeer summier weergave van de resultaten:

- "De geologische *kompressie-zones* verdelen het aardoppervlak in 4 velden. De punten waar steeds 3 zones tezamen komen betreffen inderdaad Honduras, dus Midden-Amerika, de Kaukasus, de omgeving van de Zuidpool en tenslotte Japan. Het geheel geeft het beeld van een 'opgebolde tetraëder, met voor een deel grillig verlopende ribben'. Alleen het gedeelte dat de verbinding vormt van de Golf van Aden met het Zuidpoolgebied wordt vanuit de beschikbare gegevens slecht ondersteund.

Ook de geologische *dilatatie-zones* - dat wil zeggen de plaatsen waar de aardkorst uiteenwijkt en van onderen wordt aangevuld - verdelen het aardoppervlak in 4 velden. De punten waar hier 3 zones tezamen komen zijn Oost-Siberië, de Bouvet eilanden in het Zuiden van de Atlantische Oceaan, Rodriguez in de Indische Oceaan en de Paaseilanden in de Pacific. Het zijn wederom de hoekpunten van een 'opgebolde tetraëder, met voor een deel grillig gevormde ribben'; deze is het spiegelbeeld van de eerstgenoemde.

1 St.-G~354: Dornach; 18-09-24. - In de jaren '22-'24 sprak Steiner regelmatig voor de bouwvakkers van het Goetheanum. De in onderling overleg vastgestelde tijd was het 1e uur na de pauze omdat iedereen dan nog fris was. De voordrachten waren niet toegankelijk voor andere geïnteresseerden. De inhoud werd bepaald door de opkomende vragen. Zo sprak Steiner over de meest verschillende onderwerpen, waaronder soms die elders niet aan de orde waren gekomen. Vandaar een steno-grafisch verslag, doch ook dit na overleg met de arbeiders. 2 Schmutz : p. 8-9.

3 St.-GA060: Berlin; 09-02-11: 'Was hat die Geologie über Weltentstehung zu sagen'.

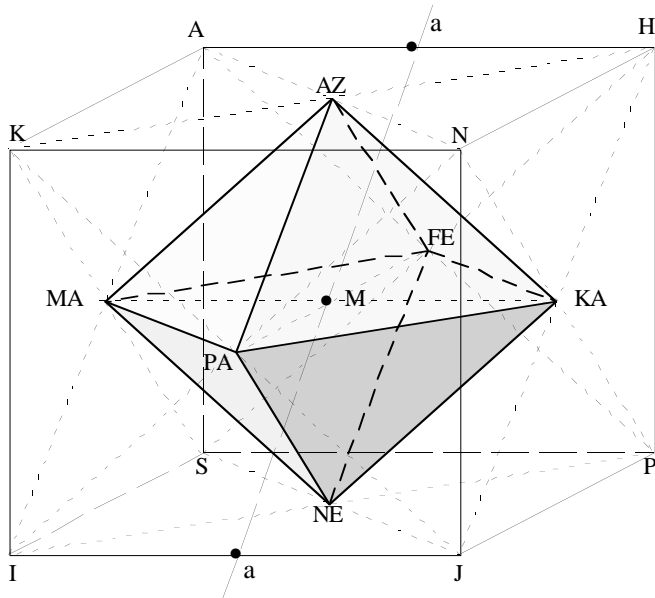

Bij dit zoeken naar tetraëderribben zijn alle vulkanen in acht genomen; het resultaat is 2 tetraëders. De eerste betreft de zeer actieve vulkanen van de kompressie-zones, de andere de slechts zwak actieve van de dilatatie-zones; twee typen, die ook in chemisch opzicht verschillen te zien geven. Steiner sprak echter over 1 tetraëder, zij het ook dat die betrekking had op een oorspronkelijke situatie. Daarover het volgende:

Hetgeen zo langzamerhand bekend is over de beweging van de aardeschollen, laat tot op zekere hoogte een reconstructie toe van de toestand die ca. 100 miljoen jaren geleden bestond, aan het eind van de Krijtperiode. Noord-Amerika is dan nog bij Groenland met Europa verbonden, Australië vormt met Antarctica één geheel. Gaat men nóg eens zo'n periode terug, tot in het begin van het Krijt of tot in het einde van het Perm, dan ligt Zuid-Amerika nog tegen Afrika terwijl dit laatste aan de andere kant is doorverbonden met wat nu India, Australië en Antarctica is. Het geheel betreft het oerkontinent 'Pangea', waarop in veel regelmatiger vorm dan thans het geval is, 3 vlakken van de 'kompressie-tetraëder' zijn te herkennen. Het 4e vlak werd toen gevormd door een naar verhouding enorme 'Pacific', wat op zichzelf uiteraard een afwijking van 'de regelmatige' tetraëder inhoudt. Van een enigszins regelmatige 'dilatatie-tetraëder' is dan echter nog nauwelijks iets te bespeuren.

Conclusie: Na verloop van tijd is de ene tetraëder steeds onregelmatiger geworden, de andere steeds regelmatiger. In de huidige periode zijn ze in hun (on)regelmatigheid zo met elkaar in evenwicht dat men zelfs de ene door spiegeling in de andere kan overbrengen. De onderlinge snijlijnen van zo'n tetraëderpaar zijn zoals bekend tevens de ribben van een octaëder; de hoekpunten zijn die van een kubus. Afb. 33 geeft een indicatie van de geografische posities van de hoekpunten. Men denke daarbij het geheel vanuit het middelpunt geprojecteerd op een 'bol':

Afb. 33*

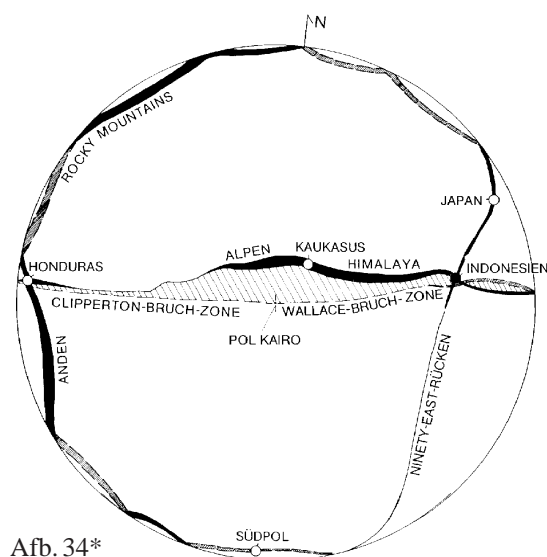
Corresponderende geografische posities:

<i>Octaëder</i>	<i>Kompressie-</i>
AZ: Azoren;	<i>tetraëder:</i>
PA: Pamir;	K : Kaukasus
KA: Califomië;	H : Honduras
FE: Vuurland;	J : Japan
MA: Zuid	S : Zuidpool
Madagaskar;	
NE: Zuid	<i>Dilatatie-</i>
Nieuw-	<i>tetraëder:</i>
Zeeland.	N: N.O. Siberië
(M : middelpunt	A: Z-Atlantische
Aarde)	Oceaan;
	I: Indische
	Oceaan,
	oostelijk van
	Madagaskar;
	P: Z.O. Pacific.

Over *de vorm van de Aarde* werd in de 20e eeuw geleidelijk aan het volgende bekend:

- afgeplatte polen, dat wil zeggen een rotatie-ellipsoïde;
- equator enigszins eivormig in plaats van een cirkel;
- zuidelijk halfmond 'dikker' dan het noordelijk: peervorm;
- voorts bleek, op grond van 'afwijkingen' in satellietbanen, op 4 plaatsen de straal van de aarde wat groter te zijn dan berekend, op 4 andere wat kleiner. Dit verdeelt het aardoppervlak in 8 gebieden. De punten waar 3 daarvan tezamen komen zijn 'mit einiger Uebereinstimmung' de hoekpunten van de octaëder; dat wil zeggen goed bij Ax, Ma, Pa en Ka, wat slechter bij Ne en Fe.¹

Uit de volgende aantekening krijgt men de indruk dat er nog een andere verdeling van het aardoppervlak gaande zou zijn, waarbij sprake is van rechte hoeken, . . . wat moeilijk te rijmen valt met de vorm van een tetraëder:

Afb. 34*

Kaukasus-Honduras als basis, conform Steiner deed in 1924, dan komt de top in de gecompliceerde kompressie-structuur van Oost-Azië. In feite zouden als gevolg daarvan de betreffende vlakken van de kompressie-tetraëder zodanig zijn beïnvloed, dat een deel van de (vervormde) ribben de basis vormt voor de *huidige* structuur van die 2 loodrecht op elkaar staande ringen.²

- "Voor het leerplan van de bovenklassen van de 'Waldorfschulen', gaf Steiner in 1920 de aanwijzing dat men bij geografie de structuur waarin op Aarde gebergte voorkomt, voor de leerlingen het beste zou kunnen verduidelijken als 2 kruisvormig op elkaar staande ringen. Het zou er toe kunnen bijdragen dat ze van de Aarde een voorstelling kregen als van een inwendig georganiseerd lichaam. -

Schmutz toont aan, brengt althans de waarschijnlijkheid naar voren, dat een en ander voortvloeit uit het vervormingsproces dat de kompressie-tetraëder heeft ondergaan. Beschouwt men namelijk de driehoek Antarctica-

N.B.: er staan nu al met al aan het einde van dit hoofdstuk een paar merkwaardige zaken naast elkaar:

1 Schmutz: p.22-49,75-78,85.

2 Id.: p. 9; zie ook de bibliogr. op p.94; voorts p. 50-55.

De tetraëder, het tetraëderpaar en daarmee ook de kubus, blijken een bijzondere relatie te hebben met de geologische wordingsgeschiedenis van de Aarde, in esoterische zin de planeet waarop het Ik van de mens tot ontwikkeling komt¹ en ook de planeet waarmee de Christus zich heeft verbonden door het gebeuren op Golgotha.² Het is de planeet van de Liefde.³

In de hoedanigheid van de dodecaëdrische ruimte, zijn aan deze lichamen bepaalde getallen inherent. Het zijn getallen die in hun kwalitatief aspect aanduiding zijn van luciferische en ahrimanische invloeden; in hun 'Balanspunt' ook van de '*Menscheitsrepresentant*' resp. de Christus, 'die de mens en de mensheid helpt daartussen het evenwicht te bereiken'⁴ (zie afb. 28, p. 79).

Maar wellicht is het goed er hier nog eens de nadruk op te leggen, hoezeer dit alles niet méér kan zijn dan een aanduiding van iets, dat slechts in het innerlijk leven tot realiteit kan komen, alvorens van daaruit zijn doorwerking te hebben in de Levensgang . . . én omgekeerd.

13.07:	<i>Inhoudsoverzicht hoofdstuk XIII</i>	
		pag.
	13.01: <i>Merkwaardige correspondenties</i>	76
	13.02: <i>Verdere aantekeningen met betrekking tot Ahriman en Lucifer</i>	76
	13.03: <i>De houtsculptuur in Dornach</i>	78
	13.04: <i>Iets over de 'Grondsteen'</i>	81
	13.05: <i>Nog enkele tellingen</i>	82
	13.06: <i>De tetraëder-structuur van de Aarde</i>	82

-0-

1 St.-GA103: Hamburg; 20-05-08
(*Die Mission der Erde*)

2 St.-GA096: Berlin; 01-04-07; voorts nog in

diverse andere voordrachten.

3 St.-GA013: p.414-417 (zie ook noot 1).

4 St.-GA193: Zurich, 27-10-19; Ned. vert. p.15.